

A keleti blokk feloszlása után létrejött „szürke zóna” új demokráciáiban nem szokatlan, hogy valaha népszerű vagy máig elismert alkotók a politika színterére lépnek. Hazánkban parlamenti képviselő is volt a művészek közt, aspiráns még több. Mennyit ért a személyük, a nevük? Erről készített régebbi és vadonatúj példákkal illusztrált esettanulmányt **BÁNYAI GYÖRGY**.

A magyar művész nem külön fajta, nem vonul elefántjának csonttornyába, sőt ha teheti, (k)ormányszerepre tör. Különösen aktív agyágyú a MIÉP vezére, Csurka István. (Még főpolgármesteri címre is pályázott a pártelnök.) Mellette gályázik politikai vizeken többek között a rockénekes Schuster Lóránt. S a magát költőnek és szintén igaz magyarnak valló Szentmihályi Szabó Péter is, aki másik két társához hasonlóan szintűgy

jelöltette már magát országgyűlési képviselőnek. Bizony hiába.

Más pártok és irányzatok mögé is felsorakoztak művészek, és jó néhány alkotó áll az ellenkező oldalon is. Bevallottan közéjük tartozik számos színész, rendező. Ám az élet szintén nagy rendező. A Csurka István nézetei ellen annak idején a közismert MDF-esek közül elsőként fellépő – kart Chartába öltve tiltakozó – Kerényi Imre ősszel már a polgári körökbe

MŰVESZ

Pécsi Ildikó megválasztásában személyes népszerűsége is közrejátszott

ékelődő csurkistáknak tartott hazafias tornaórát a nemzetietlen televízió előtt.

Amikor Pécsi Ildikó és Cseh Mária 1994-ben összetalálkozott a Parlamentben, nosztalgíázhattak egy kicsit, mert valamikor mindketten Pécsett játszottak. Az expri-madonna az urának, Torgyán József pártelnöknek köszönhetette parlamenti székét, listáról jutott be. Az egyéni mandátumot nyert Pécsi Ildikó megválasztásában viszont nyilván közrejátszott a művészi reputáció. Eperjes Károly neve is jól mutatott a Fidesz 1994-es országos listájának tizedik helyén. Am ő pár hónap múltán lemondott mandátumáról, hiszen már korábban közölte: nem személyes ambíció fűti, csupán a Fidesz iránti segítő szándék hívja a parlamentbe.

Négy évvel korábban, az első szabadon választott Országgyűlésben négy színész

FRAKKCIO

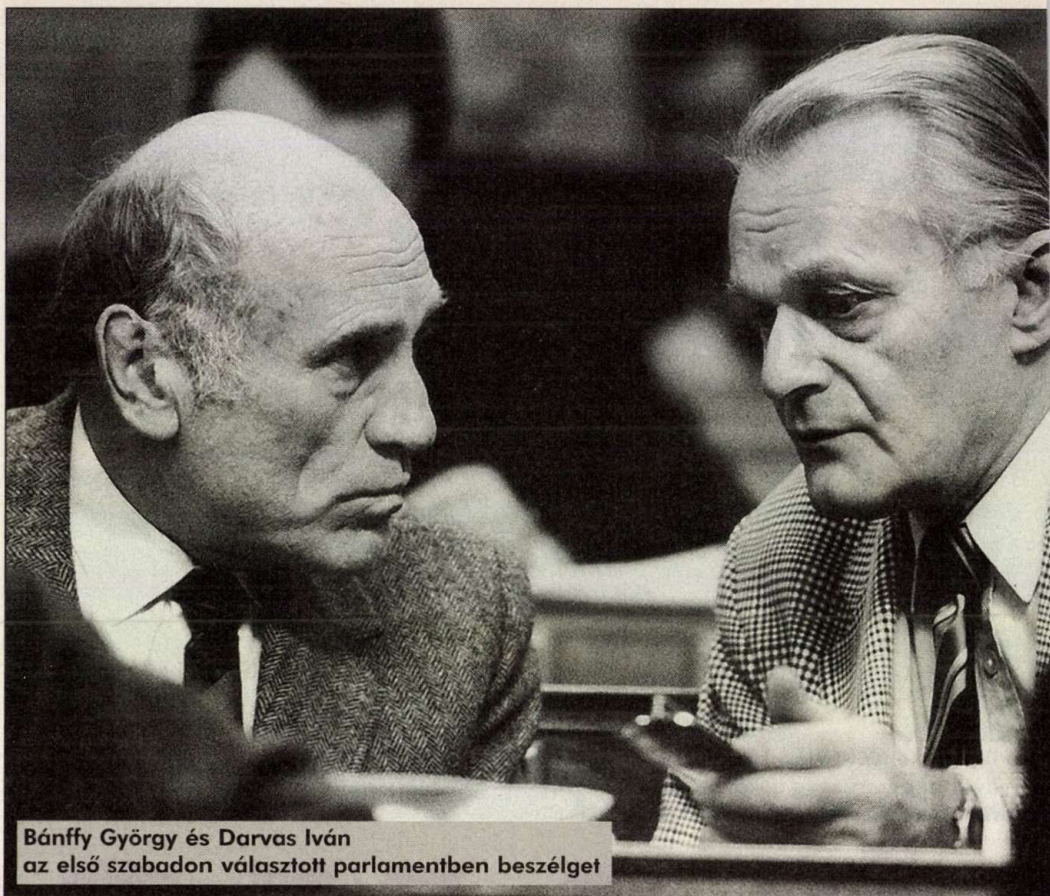
Torgyánné Cseh Mária férjének köszönheti politikai karrierjét

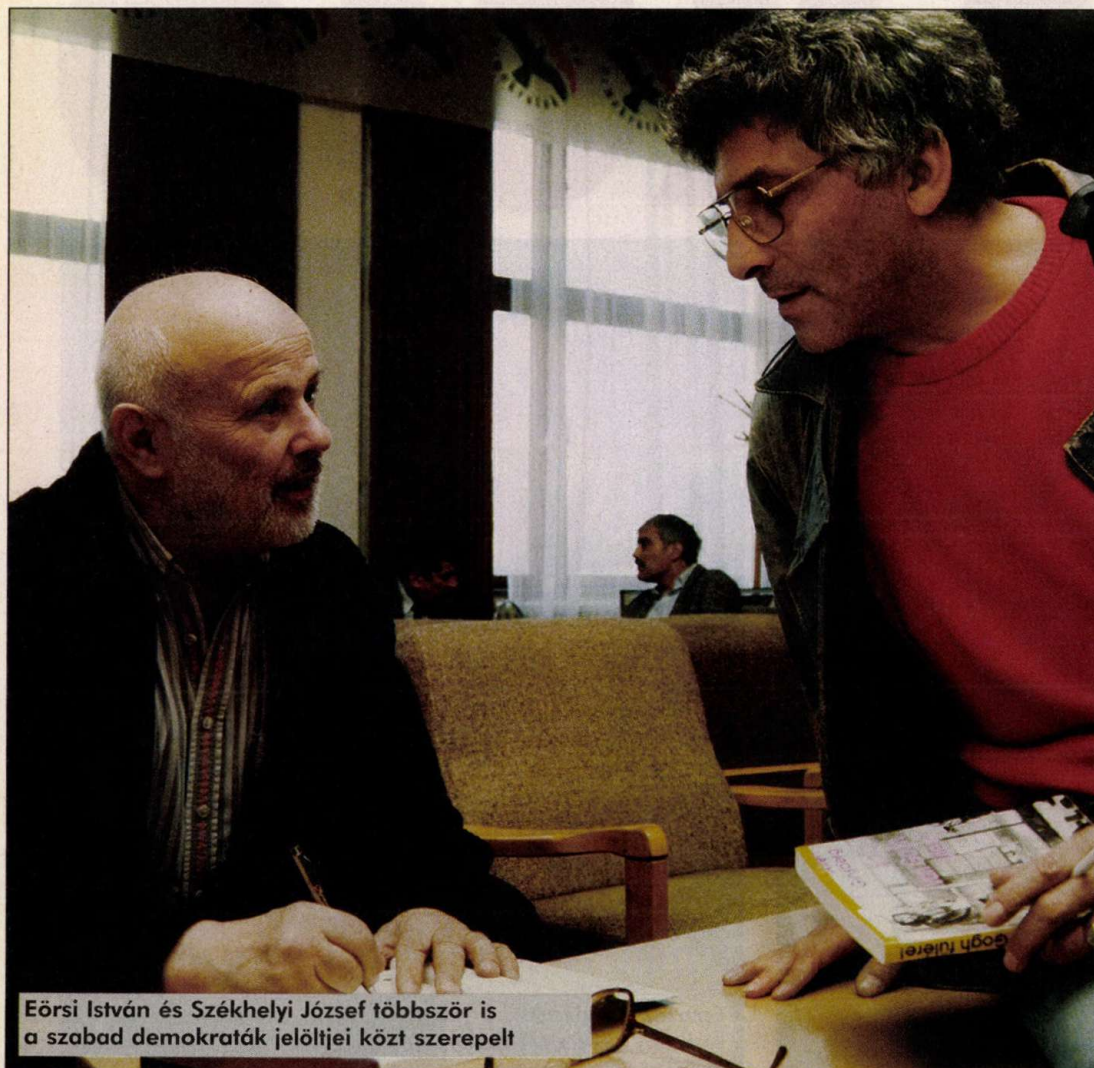
Eperjes Károly csak segíteni akarta a Fideszt

volt: a szabad demokrata Darvas Iván és Fodor Tamás, az MDF-es Bánffy György és az MSZP-s, 1992-ben elhunyt Nagy Attila. Mindannyian kitűnő színművészként váltak ismertté. Igaz, Bánffy már egy korábbi, állampárti ciklusban is képviselő volt. Kiállása a nagymarosi vízlépcső megépítése ellen sokakban politikai rokonszenvet keltett. Darvas Iván személyes vonzerejével, ismertségével, kedveltségével már a kampányban hangsúlyosan fellépett az SZDSZ mellett: egy választási hirdetésben. (Kislány a zongoránál, és persze Darvas, amint a hamis hangtól elkínzott zenetanárt alakítva magyarázza: Nem D-F. SZ-D-SZ. Vigyázzunk a tiszta hangra.) Fodor Tamás is odatette magát: a Szolnok megyei lajstrom élére állva jelezte, hogy pártja teljes mértékben számíthat rá. Nagy Attila a szocialisták országos listáját tisztelte meg nevével: jelenléte jelképerejű volt.

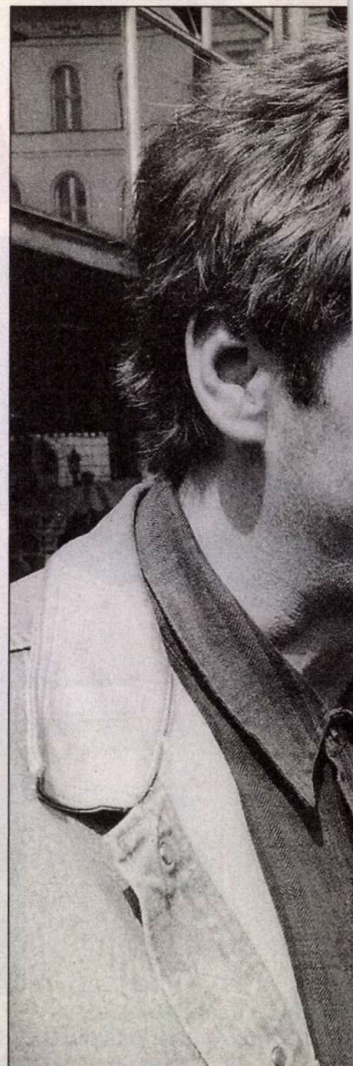
Hisz ne felejtsük el: 1990-et írtunk. Akkor még másképp

Bánffy György és Darvas Iván
az első szabadon választott parlamentben beszélget

Eörsi István és Székelyi József többször is
a szabad demokraták jelöltjei közt szerepelt

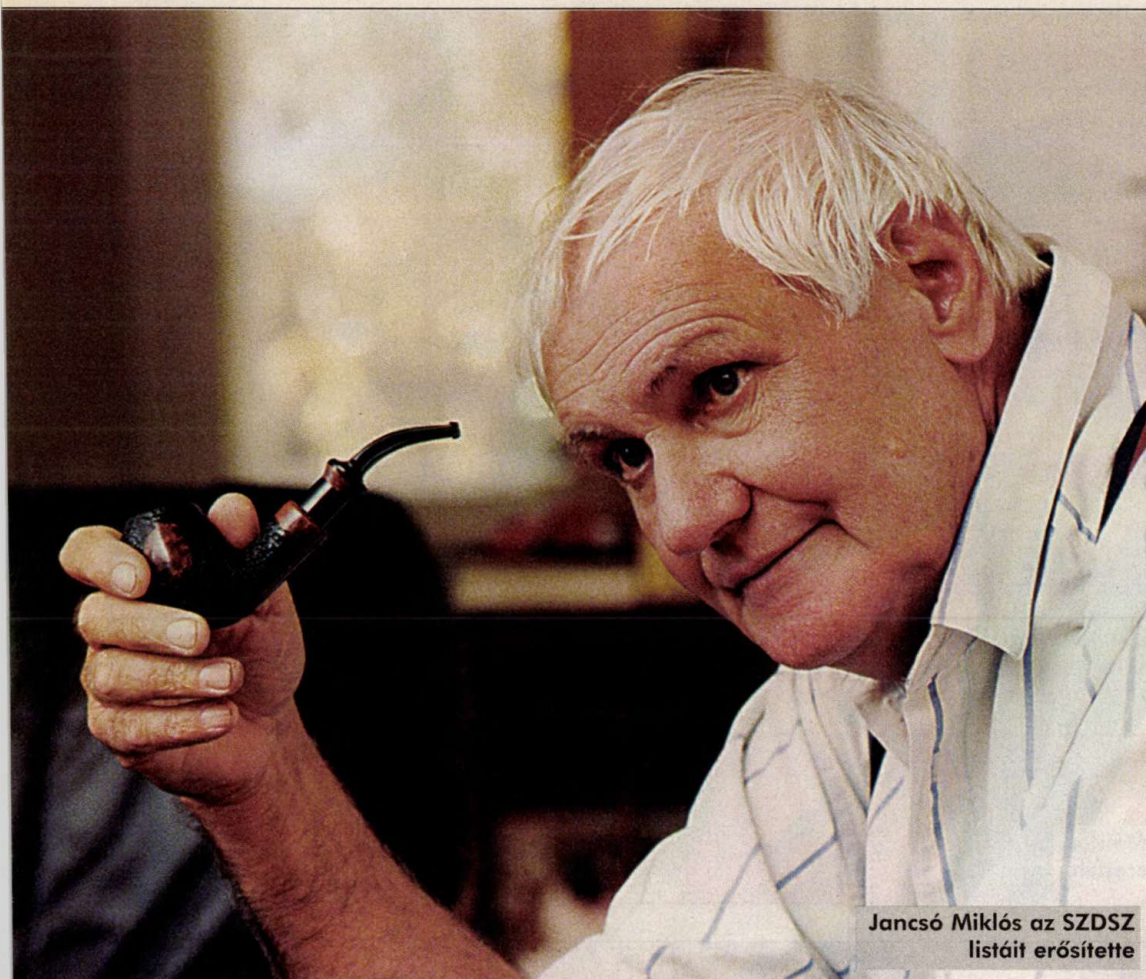
Felföldy Anikó a Centrumpárt, Molnár Piroska a liberálisok listáján szerepelt

Kulka János 1990-ben az SZDSZ Somogy megyei listájához adta nevét

festett a helyzet, és másnak ígérkezett a perspektíva. S még közel volt a közelmúlt. Az ismert művész, aki beszállt a ringbe, meggyőződésből tette. Oda állt, ahová állni akart. Már választhatott. És választhatták, ha akarták. Markos György az MSZP színeiben járt – sikertelenül. Neve később a szocialisták budapesti önkormányzati listáján is fölbukkant. Moór Mariannáé szintűgy. A művésznő 1994 és 1998 között tagja volt a fővárosi közgyűlésnek. Harásnyi Gábor a Vállalkozók Pártjának szomorú sorsát osztotta. Tímár Éva Miskolcon, Székelyi József Budapesten indult SZDSZ-es egyéni jelöltként, de a helybeliek nem őket juttatták a parlamentbe. Egyébként a területi és az országos listán is szerepeltek. Székelyi az 1998-as képviselő-választáson – nyilván támogató, és nem bejutó szándékkal – is feliratkozott a szabad demokraták jelöltjei közé, s ugyanabban az évben az önkormányzati választások fővárosi lajstromára szintűgy.

Az SZDSZ 1990-es somogyi listáján első látásra furcsa, mégis ismerős név olvasható: Koltainé Pogány Judit. Igen, a kaposvári színház művésze.

Jancsó Miklós az SZDSZ listáit erősítette

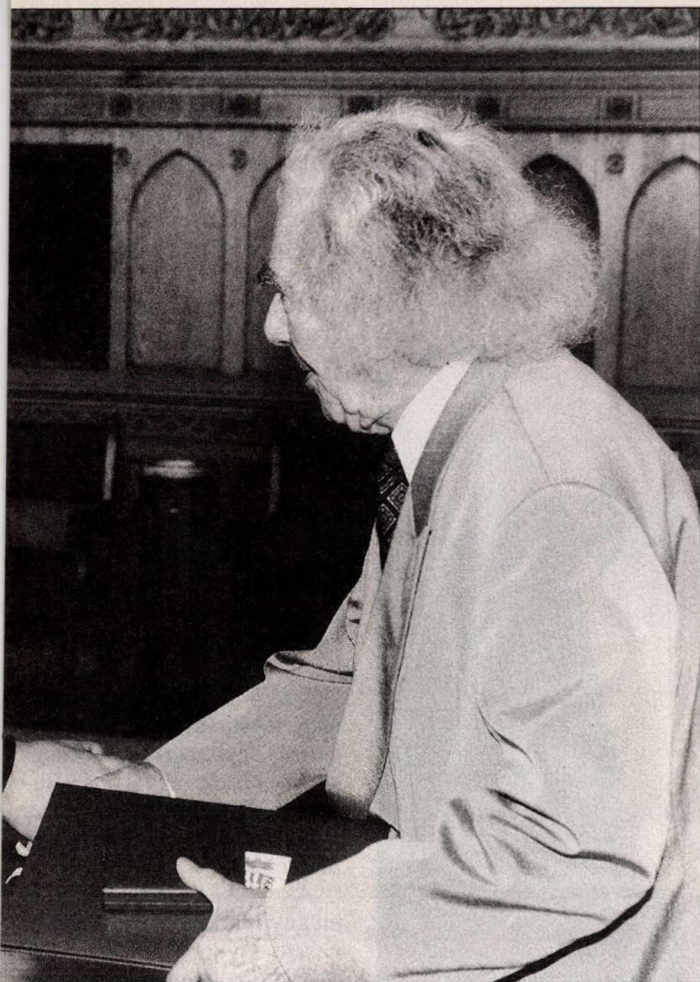
Két szabad demokrata, író és költő: Göncz Árpád és Faludy György

► Ő ugyanabban az esztendőben kaposvári önkormányzati képviselő lett; az SZDSZ és a Fidesz közösen jelölte. (Ez is megesett, ha valaki nem emlékezne rá...) És egy másik művész a lajstromon, szintén abból a színházból: Kulka János. Részvételük a listán – ott elfoglalt helyükből következtetve – csupán szimpátianyilvánítás. Egy harmadik kaposvári színművész, Molnár Piroska hasonlóképp cselekedett négy esztendővel később. Ő a Fidesz megyei listáját erősítette. Érdekesség, hogy 1998-ban – és ez nem a színésznő színváltozását jelzi, hanem a fiatal demokratákét – az SZDSZ somogyi lajstromán szerepelt a neve.

Pogány Judit neve egyébiránt 1994-ben és 1998-ban is ott található az SZDSZ országos listáján. Náluk bevett szokás különben, hogy az országos (és az önkormányzati választásokon főként a fővárosi) lista utolsó, jelképes helyeire népszerű emberek, köztük művészek neve kerül. Az említettekén kívül – zömüké több alkalommal is – például Jancsó Miklósé, Makk Ká-

Makk Károly is nyíltan vállalta a szabad demokraták iránti szimpátiáját

rolyé, Gothár Péteré, Ember Judité, Ascher Tamásé, Bereményi Gézáé, Hajdufy Miklóse, Kerényi Miklós Gáboré, Fischer Iváné, Faludy Györgyé, Tar Sándoré (még ügynökmúltját leleplező, emlékezetes önvallomása előtt), Eörsi Istváné, Konrád Györgyé, a nemrég elhunyt Petri Györgyé.

Nyilván ugyanilyen indítástól adta nevét Törőcsik Mari a Magyarországi Szocialde-

színre 1994-ben a rövid életű Köztársaság Párt országos listás jelöltjeként. A jobboldali médiaóriás, Bencsik András feleségeként ismert színésznő, Beregszászi Olga 1998-ban a KDNP révén próbált a parlamentbe kerülni – a párt is kihullott, nemcsak ő.

Sunyovszky Szilvia szintén a kereszténydemokraták listáján szerepelt. Ám az ő szerepe egészen más a történetben. Nem exképviselő férje, Fekete

Konrád György neve többször ott volt az SZDSZ listáin

Tar Sándor is szerepelt a szabad demokraták listáján

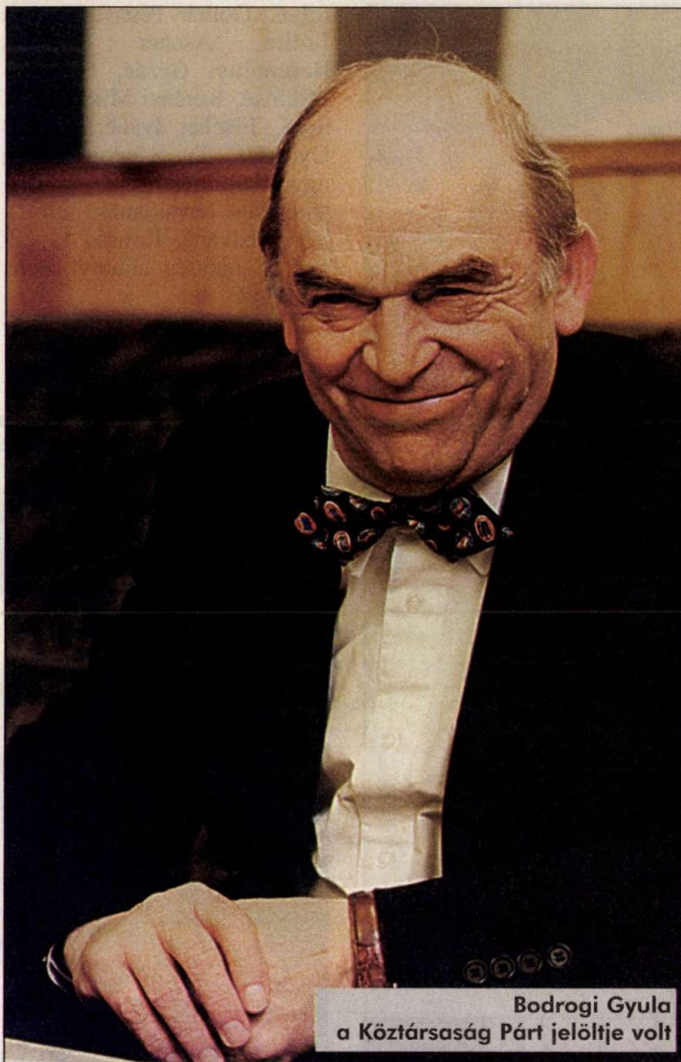
mokrata Párt Heves megyei listájához 1990-ben. (Arról nem ő tehetett, hogy a pártelnök, Petrasovits Anna kis csapatával – szó szerint a Nagykörút bal oldalán – szembe ment a választókkal, ezzel talán éppen annyi embert távolítva el az MSZDP-től, amennyi a párt parlamentbe jutásához még szükséges lett volna.) Bodrogi Gyula viszont elképzelhetően a parlamenti fellépés szándékával lépett

(Rapid) György révén merítkezett meg a politikában, hanem már korábban a pozsonyi Magyar Kulturális Intézet igazgatójaként. Ám a halk szavú, népszerű színésznő ismertége is kevés volt ahhoz, hogy a KDNP 1998-ban parlamenti erő legyen. S ne feledkezzünk meg az immár főként a színészek világában felsorolható olimpiai birkózóbajnokról, Növényi Norbertről sem. Ő az idén, az Új Baloldal listáján

szerepelt, alig mérhető eredménnyel. És a színi világnál maradván: a nemrég elhunyt Marton Frigyes a budapesti MSZP-t erősítette 1990-ben, a filmrendező Kósa Ferenc pedig egyenesen a szocialista frakció tagja lett, s azóta is képviselő.

S bár nem színház az egész politikai világ, drámaírók is előléptek 1990-ben. Egyikük még köztársasági elnök is lett. Göncz Árpád az SZDSZ fővárosi listavezetőjeként került az Országgyűlésbe, mely néhány hónappal később államfővé választotta. Csurka István ugyebár MDF-esként lett honatyja, majd politikai munkásságának részeként megalapította a MIÉP-et s annak parlamenti csoportját, hogy aztán jobbszélien liftezzék az Országháztól az utcáig és vissza, s megint az utcáig.

Költőként is számon tartották a fiatalon elhunyt Csengey Dénest. Az MDF ma már ritkán említett, markáns személyisége – képviselőtársaival együtt – történelmet írt már azzal is, hogy tagja volt az 1990-ben megalakult Országgyűlésnek. Még inkább így tett a lakiteleki sátorverő, Lezsák Sándor, ám előbb parlamenten kívül, hisz ő csak

Bodrogi Gyula
a Köztársaság Párt jelöltje volt

1994-ben lett országgyűlési képviselő.

MDF-esként kezdte parlamenti ténykedését az éppen Csurka elleni fellépéséért kiűzött Elek István – akinek író mivoltát inkább csak érdekességként tartják számon –, aztán a Fideszben folytatta, s most Orbán Viktor exminiszterelnök extanácsadója. Temesi Ferenc politikai karrierje nem ilyen regényes. A Fidesz 1990-es Csongrád megyei listáján található a neve, nyilván a rokonszenv okán.

Szabad demokrata színekben indult 1990-ben az író-költő Osztójkán Béla is. 1994-ben a Cigányok Szolidaritási Pártjának képviselőjelöltje volt. A parlamentbe akkor sem jutott be, a mezőladányi kisebbségi önkormányzatba igen. 1998-ban, a Phralipe tagjaként ugyancsak kisebbségi képviselő lett, akkor már Budapest VII. kerületében. S az Országos Cigány Önkormányzat alelnöke.

Az íróként, költőként is megnyilvánuló belsőépítész, Fekete György 1990-ben az MDF színeiben indult, sikertelenül. Helyettes államtitkár lett a kultuszminisztériumban. 1994-ben (az elhunyt Antall

Fekete György MDF-esként és KDNP-sként is tagja volt a parlamentnek

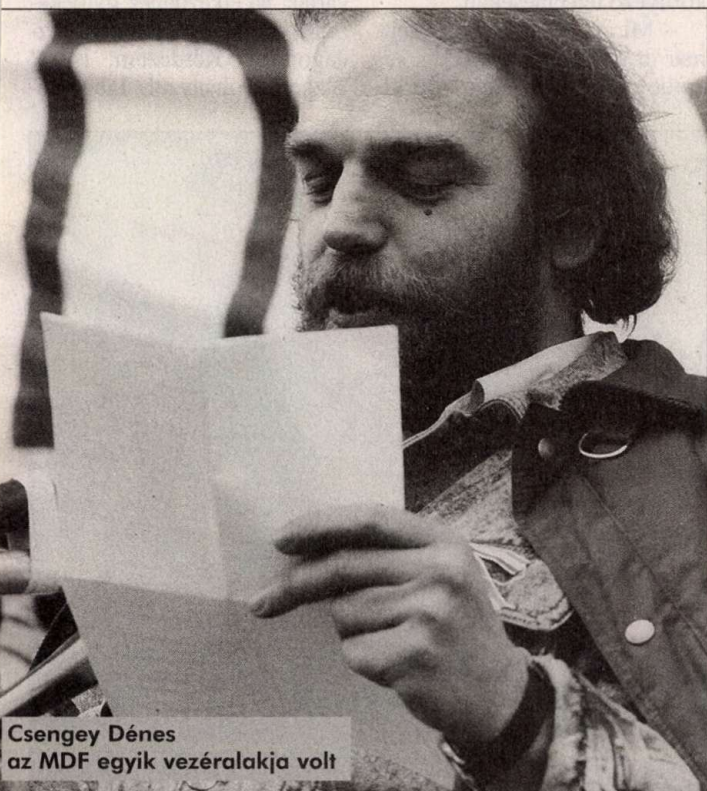
Sunyovszky Szilvia
a kereszténydemokraták listáján szerepelt

Marton Frigyes neve az MSZP
1990-es országos listáján található

Zámbo Jimmy a Nemzeti Demokrata Párt országgyűlési
képviselőjelöltje volt, a csepeli önkormányzatba Fidesz-
színekben kívánt bekerülni

Csengey Dénes
az MDF egyik vezéralakja volt

József helyén) került be a parlamentbe. Utóbb átült a kereszténydemokratákhoz. Az építész és díszlettervező Rajk László politikusként volt ismertebb: az egykori demokratikus ellenzék emblematis alakja. 1990-ben lett képviselő, s az maradt egészen a Tocsik-botrány kirobbanásáig. Amikor kiderült az SZDSZ „érintettsége”, bár az ügyhöz személyes köze nem volt, erkölcsi okokból lemondott mandátumáról. Most az SZDSZ fővárosi önkormányzati képviselője. Építőművész Csete György is: a MIÉP épületét vakolgatta szimbolikusan, de ő maga nem vált képviselővé. A különleges tehetségű festőművész, Péli Tamás 1992-ben, Nagy Attila elhunytá után lett szocialista tagja a parlamentnek. 1994-ben őt is elszóltotta a halál.

A súlyosan hazafias rock hangütés képviselőjeként pályázott a parlamentbe már 1998-ban a P. Mobil lelke, Schuster Lóránt. Ha oda nem is, a fővárosi közgyűlésbe bejutott. 2002-ben honatyajelölt volt, de rendkívül kellemetlen

malőrként a magyar igazság (és élet) nem kapott helyet az Országgyűlésben. Igaz, lágyabb dallamok sem mindig hatották meg a választókat. Zámbo Jimmy Imre (így szerepelt a névjegyzékben) 1994-ben a Pozsgay-Bíró Zoltán-féle Nemzeti Demokrata Párt (NDSZ) képviselőjelöltjeként indult a parlamenti választásokon, sikertelenül. Ugyanazon esztendőben újabb kudarc érte a politikai pályán: a csepeli önkormányzatba sem jutott be, pedig maga a Fidesz jelölte. A hagyományos könnyűműfaj képviselőjelöltje sem járt sikerrel: az operettszillag Felföldy Anikó a Centrummal maradt ki (2002-ben) a törvényhozásból. A legendás zenekar vezetője, Illés Lajos eleve nem számolhatótt reális esélyekkel: a Maczós Ágnes által alapított Új Szövetség Magyarországért – mely jelöltjei között tudhatta 1998-ban – elbukott. Nem is gondolta Lajos, hogy övé a világ.

Pedig az nagyot fordult e dal születése óta. Sőt: tizenkét esztendő alatt is. De ez már más nótá.